

1523
H 5848
1865

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

38213

Gesti-ma-rahwa
K a l e n d e r

ehi

Täht-Ramat

1865

aasta peale pärrast meie

Issanda Jeesuse Kristuse

sündimist.

Sel aastal on 365 pääma.

Tallinnas,

trükkim Lindworsi pärrijate kirjadega.

- Noor = kuu. ☉ Täis = kuu.
) Esimene weerand. ☾ Viimne weerand.
 e. l. enne lõunat. — p. l. pärast lõunat.
 P. Püha. — p. pärast ehk päew.

Alasta muutmised.

- Retwade** hakkab 8. Paastu-kuu päawal kellu 3, 45 minutit p. lõunat. Siis on päew ja ö öhe pikkused.
Sui hakkab 9. Jaani-kuu päawal 24 minutit p. l. Siis on meil kõige pikkem päew.
Sügise hakkab 11. Mikli-kuu päawal kellu 2, 39 minutit e. lõunat. Siis on jälle päew ja ö öhe pikkused.
Talwe hakkab 9. Jõulu-kuu päawal kellu 8, 28 minutit pärast lõunat. Siis on meil kõige lühem päew.

Jõulu ja Wastla-päewa wahel on 7 nädalat 4 päewa.

Pääwa- ja Kuu-warjutamised.

Sel 1865 aastal on 2 Pääwa- ja 2 Kuu-warjutamist, aga nendest on Eesti-maal üks Kuu-warjutamine sel 22sel Mikli-kuu päawal kesk ösel näha, teised on nägemata.

Von der Censur gestattet, jedoch nur in den Discegovvernements abzusenden. Dorpat, den 26 September 1864. Nr. 901.

Alastaid armatakse tänawu:

	Alastat.
Maailma loomisest	5814
Jeesuse Kristuse sündimisest	1865
Tartu linna ülesehitamisest	835
Ristiuse Riamaale tulemisest	674
Tallinna ülesehitamisest	646
Pernu linna alustamisest	610
Raamatude trükitmise hakatusest	425
Luteruse õige usu üleswõtmisest	348
Lindworsi trükitomaja hakatusest	257
Wanast katkust	208
Wae Brandenburgi minemisest	187
Doompää ärapõlemisest	181
Suurest näljast Ri- ja Tallinna maal	170
Peterburgi linna ülesehitamisest	162
Teisest katkust	155
Meie Maa Wene-riigi walitsuse alla saamisest	155
Tartu suure kooli alustamisest	63
Uute rõugide panemisest	62
Prantsuse Moskwas olemisest	52
Eesti-maa priuse kuulutusest	48
Meie suure Keisri Herra Aleksandri II. sündim..	47
Ria-maa priuse kuulutusest	45
Jumalateenistusest ne kiriku-seaduse järel	31
Krimi sõda hakatusest	11
Meie Keisri Herra Aleksandri II. walitsuse hak..	10
Wiimsest hinge kirjutusest	7
Wene-maa priuse kuulutusest	4

Nääri pääv. — Kristuse ümberleikamisest. Lul. 2, 21.

1 Neede	Nääri pääv	Nita Jummal!
2 Laupääv	Nabel, Set	Külm ilm.

P. p. Näärip. — Jooset lähäb Egiptuse maale. Matt. 2, 13-23.

3 Pühap.	Genot	Külmad
4 Esmasp.	Metusala	ilmad
5 Teisip.	Simeon	on
6 Restnäd.	3 Kuninga P.	tullemas.
7 Neljasp.	Juljanus	
8 Neede	Erart	 4, 16 e. l.
9 Laupääv	Beatus	

1 P. p. 3 R. P. — Jeesus 12 aastat wana. Lul. 2, 41-52.

10 Pühap.	Paawli pw.	Lume=
11 Esmasp.	Swraim	sadused ja
12 Teisip.	Rein	tuulised kül=
13 Restnäd.	Hilarius	mad ilmad.
14 Neljasp.	Robert.	
15 Neede	Tiidrik	 11, 9 e. l.
16 Laupääv	Kiispert	

2 P. p. 3 R. P. — Pulmad Raana linnas. Joan. 2, 1-11.

17 Pühap.	Tõnikse pw.	Lumesadu.
-----------	-------------	-----------

18 Esmasp.	Uksel	Pääwa=
19 Teisip.	Saara	paiste.
20 Restnäd.	Waab. Seb.	Külm ilm.
21 Neljasp.	Neetu	
22 Neede	Madleena	 2, 48 e. l.
23 Laupääv	Lota	

3. P. p. 3 R. P. — Peäliskust Kapernauma linnas. Matt. 8, 1-16.

24 Pühap.	Timoteus	Wahetlikud
25 Esmasp.	Paawli ümb.	ilmad.
26 Teisip.	Polikarpus	Pääwa=
27 Restnäd.	Krisostomus	paiste.
28 Neljasp.	Kaarl	
29 Neede	Samuel	 6, 6 p. l.
30 Laupääv	Adelgund	

9. P. e. Kr. üll. P. — Wiina-mäest. Matt. 20, 1-16.

31 Pühap.	An	Lund.
-----------	----	-------

1ksel jelle kuu pw. tõuseb päike l. kahelja 49 minutit, ja weereb alla l. kolm 29 minutit. — 11mal tõuseb päike l. kahelja 32 minutit, ja weereb alla l. kolm 52 minutit. — 21mal tõuseb päike l. kahelja 11 minutit, ja weereb alla l. nel 17 minutit.

1 Esmasp.	Pirita	Ranged
2 Teisip.	Küündla pw.	külmad
3 Keisnäd.	Hanna	ja selged
4 Neljasp.	Veronika	ilmad.
5 Reede	Agata	
6 Laupääv	Toora	 11, 17 p. l.

8 Püha e. Kr. üll. Püha. — Külwaja. Luf. 8, 4—15.

7 Pühap.	Rikard	Selge ilma
8 Esmasp.	Salomon	järrel tuleb
9 Teisip.	Apolonia	pilwene
10 Keisnäd.	Kolastika	ilm.
11 Neljasp.	Cedu	
12 Reede	Gilalia	
13 Laupääv	Benigna	 9, 42 p. l.

Paastu Püha. — Pime tee ääres. Luf. 18, 31—43.

14 Pühap.	Walentin	Lumesadu
15 Esmasp.	Wauština	ja
16 Teisip.	Wastla pw.	wihma.
17 Keisnäd.	Tuhka pw.	
18 Neljasp.	Konfordia	Udune.

19 Reede.	Sim. Apost.	
20 Laupääv	Cigarius	 1, 58 p. l.

1 P. Paastus. — Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1—11.

21 Pühap.	Jesaias	Külmad
22 Esmasp.	Peetri pw.	tuuljed
23 Teisip.	Miina	ja
24 Keisnäd.	Palwe pööw.	lumesadused
25 Neljasp.	Wiktor	ilmad.
26 Reede	Nestor	
27 Laupääv	Leander	Waike külm.

2 P. Paastus. — Kananea maa naene. Matt. 15, 21—28.

28 Pühap.	Justus	 9, 21 p. l.
-----------	--------	---

Isel selle küu pw. tõuseb päike f. seitse 43 minutit, ja weereb alla f. neli 46 minutit. — 11mal tõuseb päike f. seitse 17 minutit, ja weereb alla f. wiis 11 minutit. — 21mal tõuseb päike f. kuus 48 minutit, ja weereb alla f. wiis 36 minutit.

1 Esmasp.	Albinus	Külma
2 Teisip.	Medea	ja
3 Keisnäd.	Kunifunde	lumesadu.
4 Neljasp.	Adrian	Selged
5 Reede	Angelus	ja külmad
6 Laupääv	Kotwrid	ilmad.

3 P. Paast. — Kristus ajab kuradid välja. Luf. 11, 14—28.

7 Pühap.	Perpetua	
8 Esmasp.	Pööri pw.	 2, 15 p. 1.
9 Teisip.	Prudensius	
10 Keisnäd.	Mikens	Külmad
11 Neljasp.	Konstantin	lumesadused
12 Reede.	Kreekor	ilmad.
13 Laupääv	Ernst	

4 P. Paastus. — Kristus sööda 5000 meest. Joan. 6, 1—15.

14 Pühap.	Sakarjas	
15 Esmasp.	Matilde	 7, 7 e. 1.
16 Teisip.	Aleksander	
17 Keisnäd.	Truuta	Külmad
18 Neljasp.	Kabriel	selged ilmad.

19 Reede	Joosep	Selge
20 Laupääv	Olga	ilm.

5 P. Paastus. — Jeesus kiividega wisatud. Joan. 8, 46—59.

21 Pühap.	Pent	
22 Esmasp.	Kawael	 2, 58 p. 1.
23 Teisip.	Tiits	
24 Keisnäd.	Kasimir	Selged
25 Neljasp.	P. Maarja pw.	tuulised
26 Reede	Manuel	ilmad.
27 Laupääv	Kustaw	

6 P. Paastus. — Kristuse sisesõitmine. Matt. 21, 1—9.

28 Pühap.	Palmi puu P.	Külm tuul.
29 Esmasp.	Eistakius	
30 Teisip.	Adonius	 6, 7 p. 1.
31 Keisnäd	Tetlaus	

Isel selle kuu p. tõuseb päike k. kuus 24 minutit, ja weereb alla k. wiis 55 minutit. — 11mal tõuseb päike k. wiis 54 minutit, ja weereb alla k. kuus 19 minutit. — 21mal tõuseb päike k. wiis 25 minutit, ja weereb alla k. kuus 43 minutit.

1 Neljasp.	Suur Neljasp.	Külmad
2 Reede	Karjal. p.	tuulsed
3 Laupääv	Suur Reede	ilmad.
	Werdinand	

R. üll. P. — Kristusse ülestõusmine. Mark. 16, 1—8.

4 Pühap.	1 Ülestõus. P.	Selge ja
5 Esmasp.	2 Ülestõus. P.	külm.
6 Teisip.	Rõestin	
7 Keisnäd.	Aron	 0, 59 e. l.
8 Neljasp.	Viborius	Heitlikud
9 Reede	Bogislaus	ilmad.
10 Laupääv	Etsekiel	

I P. v. üll. P. — Kinnipandud ufied. Joau. 20, 19—23.

11 Pühap.	Leo	Tuulne.
12 Esmasp.	Julius	
13 Teisip.	Justinus	 3. 32 p. l.
14 Keisnäd.	Künni pääv	Soojad
15 Neljasp.	Olimpia	ilmad.
16 Reede	Karisius	
17 Laupääv	Rudolw	

2 P. v. üll. P. — Hea karjane. Joau. 10, 12—16.

18 Pühap.	Valerian	Wahel selge
19 Esmasp.	Timon	
20 Teisip.	Jakobina	 5, 43 p. l.
21 Keisnäd.	Adolarius	
22 Neljasp.	Kajus	wahel
23 Reede	Jüri pääv	pilwene
24 Laupääv	Albert	taewas.

3 P. v. üll. P. — Ürikesse aja pärast. Joau. 16, 16—23.

25 Pühap.	Markuse pw.	Wihmased
26 Esmasp.	Etsekiel	soojad
27 Teisip.	Anastasiu	
28 Keisnäd.	Witalis	 10, 2 p. l.
29 Neljasp.	Reimund	
30 Reede	Grastus	ilmad.

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. neli 53 minutit, ja weereb alla k. seitse 9 minutit. — 11mal tõuseb päike k. neli 24 minutit, ja weereb alla k. seitse 33 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kolm 57 minutit, ja weereb alla k. seitse 57 minutit.

1 Laupääv	Wölbri pw.	Soe ilm.
4 P. p. üll. P.	Kristusje äraminemisejt.	Joan. 16, 5—15.
2 Pühap.	Sigismund	Heitlikud
3 Esmasp.	† Leidmise pw.	ilmad ja
4 Teisip.	Wlorian	
5 Keisnäd.	Kotard	 10, 18 p. 1.
6 Neljasp.	Susanna	
7 Neede	Ulrika	öö-külmad.
8 Laupääv	Tanislauß	
5 P. p. üll. P.	Digest valumisejt.	Joan. 16, 23—30.
9 Pühap.	Nigulas	Soojad
10 Esmasp.	Kordian	ja
11 Teisip.	Pantratsius	nägemata
12 Keisnäd.	Hendriete	
13 Neljasp.	Caewamin. P.	 0, 28 e. 1.
	Suur † pw.	
14 Neede	Kristjaan	fuiſed ilmad.
15 Laupääv	Sohwi	

6 P. p. üll. P. — Rõõmustajast waimust. Joan. 15, 26—16, 4.

16 Pühap. | Krööt } Umbne.

17 Esmasp.	Anton	Head
18 Teisip.	Cerik	sojad
19 Keisnäd.	Wiliip	
20 Neljasp.	Pil	 10, 1 e. 1.
21 Neede	Pontufina	
22 Laupääv	Miili	pääwad.

Neli Püha. — Püha Waimust. Joan. 14, 23—31.

23 Pühap.	Neli püha 1 pw.	Wäga head
24 Esmasp.	Neli püha 2 pw.	pääwad,
25 Teisip.	Urbanus	tuleb
26 Keisnäd.	Eduard	pilwene ilm.
27 Neljasp.	Eudolw	
28 Neede	Willem	 11, 10 e. 1.
29 Laupääv	Mart	

Kolmainu Jumala P. — Jeesus ja Nikodemus. Joan. 3, 1—15.

30 Pühap.	Wigand	Soojad
31 Esmasp.	Petronella	ilmad.

Iſel ſelle kuu pw. tõuseb päike k. kolm 33 minutit, ja weereb alla k. kahheksa 20 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kolm 12 minutit, ja weereb alla k. kahheksa 42 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kaks 55 minutit, ja weereb alla k. üheksa.

1 Teisip.	Kotsalt	Wihma.
2 Restnäd.	Martellus	Udune.
3 Neljasp.	Emma	
4 Neede	Tarius	 1, 32 p. l.
5 Laupäaw	Poniwatfius	

1 P. p. 3 a. J. P. — Nikas mees ja Laatsarus. Luk. 16, 19—31.

6 Pühap.	Artemius	Pilwene
7 Esmasp.	Eufreetfia	taewas
8 Teisip.	Medardus	
9 Restnäd.	Pittkem pw.	 9, 36 e. l.
10 Neljasp.	Hants	ja
11 Neede	Parnabas	wihma.
12 Laupäaw	Pasilides	

2 P. p. 3 a. J. P. — Suurest õhtu söömaajast. Luk. 14, 16—24.

13 Pühap.	Tobias	Heitlikud
14 Esmasp.	Tetlow	ilmad
15 Teisip.	Wiidi pw.	ja
16 Restnäd.	Justina	pääwapaiste.
17 Neljasp.	Nikander	
18 Neede	Homerus	

19 Laupäaw	Kerwasius	 3, 20 e. l.
------------	-----------	---

3 P. p. 3 a. J. P. — Arakadunud lambast. Luk. 5, 1—10.

20 Pühap.	Wlorentin	Umbne,
21 Esmasp.	Rael	wihmane
22 Teisip.	Karolina	ilm.
23 Restnäd.	Pasilius	Tuulsed
24 Neljasp.	Jaani pääw.	ilmad.
25 Neede	Webronia	
26 Laupäaw	Jeremias	

4 P. p. 3 a. J. P. — Olge armulised. Luk. 6, 36—42.

27 Pühap.	Ladislauß	Soojad
28 Esmasp.	Josua	pääwad.
29 Teisip.	Peetri Paw.p.	Selge ilm.
30 Restnäd.	Lilla	

Išel selle kuu pw. tõuseb päike k. kaks 45 minutit, ja weereb alla k. üheksa 14 minutit. — Ilmal tõuseb päike k. kaks 45 minutit, ja weereb alla k. üheksa 18 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kaks 52 minutit, ja weereb alla k. üheksa 14 minutit.

1 Neljasp.	Leobald	Kuiv ilm.
2 Reede	Heina M. pw.	
3 Laupääv	Kornelius	 9, 5 p. l.

5 P. p. 3 a. J. P. — Rohke kala saak. Luf. 5, 1—11.

4 Pühap.	Ulrik	Soojad ja
5 Esmasp.	Anselm	nägematad
6 Teisip.	Hektor	suised ilmad.
7 Restnäd.	Demetrius	Tuulne.
8 Neljasp.	Kilian	
9 Reede	Kirillus	 8, 8 p. l.
10 Laupääv	7 Wenda	

6 P. p. 3 a. J. P. — Wariserite õigusest. Matt. 5, 20—26.

11 Pühap.	Eleonora	Wihmased
12 Esmasp.	Hindrek	ilmad.
13 Teisip.	Mareta pw.	Umbne
14 Restnäd.	Bonavent	ja
15 Neljasp.	Apostl. jäg.	wihmane.
16 Reede	August	
17 Laupääv	Aleksius	

7 P. p. 3 a. J. P. — 4000 meest sõõdetakse. Mark. 8, 1—9.

18 Pühap.	Rosina	 8, 48 v. l.
19 Esmasp.	Bridrika	
20 Teisip.	Celias	Ilusad
21 Restnäd.	Taniel	ilmad.
22 Neljasp.	Maarja Mad.	Range soe
23 Reede	Oskar	ilm.
24 Laupääv	Kristina	

8 P. p. 3 a. J. P. — Wale prohwetitest. Matt. 7, 15—23.

25 Pühap.	Jaagupi pw.	
26 Esmasp.	Anu	 7, 8 e. l.
27 Teisip.	Marta	
28 Restnäd.	Plato	Wahel
29 Neljasp.	Olowi pw.	pilwene
30 Reede	Abdon	taewas.
31 Laupääv	Kristwrid	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. kolm 7 minutit, ja weereb alla k. üheksa 2 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kolm 26 minutit, ja weereb alla k. kaheksa 44 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kolm 48 minutit, ja weereb alla k. kaheksa 22 minutit.

9 P. p. 3 a. J. P. — Ülekohtune majapidaja. Luf. 16, 1-9.

1 Pühap.	Peetri wang.	 11, 21 p. l.
2 Esmasp.	Hannibal	
3 Teisip.	Cleasar	Wihmased
4 Keisnäd.	Dominius	ilmad.
5 Neljasp.	Oswald	
6 Reede	Eigenius	Wihma.
7 Laupääv	Mline	

10 P. p. 3 a. J. P. — Jerusalema ärarikkumiseft. Luf. 19, 41-48.

8 Pühap.	Kerhard	
9 Esmasp.	Romanus	 8, 56 e. l.
10 Teisip.	Lauritsa pw.	
11 Keisnäd.	Herm	Möned
12 Neljasp.	Klaara	fuised
13 Reede	Ellu	ilmad.
14 Laupääv	Eisebius	

11 P. p. 3 a. J. P. — Wariserist ja tõlnerist. Luf. 18, 9-14.

15 Pühap.	Rufi M. pw.	
16 Esmasp.	Isaak	
17 Teisip.	Wilibald	 1, 25 p. l.

18 Keisnäd.	Leenu	Soojad
19 Neljasp.	Seebald	felged
20 Reede	Pärnard	ilmad.
21 Laupääv	Rut	

12 P. p. 3 a. J. P. — Kurdist ja keeletumast. Mark. 7, 31-37.

22 Pühap.	Wilibert	Mürista=
23 Esmasp.	Sakeus	
24 Teisip.	Pärtli pw.	 3, 31 p. l.
25 Keisnäd.	Ludwi	
26 Neljasp.	Jrenäus	mine.
27 Reede	Kebhard	
28 Laupääv	Augustin	Soojad

13 P. p. 3 a. J. P. — Preestrist ja Lewitist. Luf. 10, 23-37.

29 Pühap.	Joan. huk.	ilmad.
30 Esmasp.	Benjamin	
31 Teisip.	Rebekka	 6, 37 e. l.

Isel selle kuu pw. tõuseb päike l. neli 13 minutit, ja weereb alla l. seitse 54 minutit. — Ilmal tõuseb päike l. neli 36 minutit, ja weereb alla l. seitse 26 minutit. — 21mal tõuseb päike l. neli 59 minutit, ja weereb alla l. kuu 57 minutit.

1 Restnäd.	Ekidius	Heitlikud
2 Neljasp.	Liisa	ilmad.
3 Reede	Reinard	Tuulne.
4 Laupääv	Kai	

14 P. p. 3 a. J. P. — Kümnest pidalitõbiseft. Luf. 17, 11—19.

5 Pühap.	Mooses	Selge
6 Esmasp.	Magnus	taewas.
7 Teisip.	Regina	
8 Restnäd.	Maarja sünd.	 0, 25 e. l.
9 Neljasp.	Bruno	
10 Reede	Pööri pw.	Range tuul.
11 Laupääv	Gewald	

15 P. p. 3 a. J. P. — Mammonast. Matt. 6, 24—34.

12 Pühap.	Sirus	Wihmased
13 Esmasp.	Amatus	ilmad.
14 Teisip.	† ülend am.	Tuulne.
15 Restnäd.	Nikodemus	
16 Neljasp.	Leontina	 4, 26 e. l.
17 Reede	Jossepina	
18 Laupääv	Kotlob	Wihma.

16 P. p. 3 a. J. P. — Rainsi linna surmud. Luf. 7, 11—17.

19 Pühap.	Werner	Mõned
20 Esmasp.	Wausta	soojad
21 Teisip.	Matteuse pw.	ilmad
22 Restnäd.	Moorits	
23 Neljasp.	Dsea	 0, 10 e. l.
24 Reede	Joan. saam.	
25 Laupääv	Kleowas	on loota.

17 P. p. 3 a. J. P. — Weetõbiseft. Luf. 14, 1—11.

26 Pühap.	Harald	Ilusad
27 Esmasp.	Abolw	ilmad.
28 Teisip.	Wentfel	
29 Restnäd.	Mihkli pw.	 5, 1 p. l.
30 Neljasp.	Hironimus	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike f. wiis 25 minutit, ja weereb alla f. kuus 25 minutit. — 11mal tõuseb päike f. wiis 47 minutit, ja weereb alla f. wiis 54 minutit. — 21mal tõuseb päike f. kuus 11 minutit, ja weereb alla f. wiis 25 minutit.

1 Neede	Wolmar	Ilusad
2 Laupääd	Woldemar	
18 P. v. 3 a. J. P. — Suurem päst. Matt. 22, 34—46.		
3 Pühap.	Leikuse Püha	ilmad.
4 Esmasp.	Prants	Pilwene
5 Teisip.	Wridebert	ja
6 Restnäd.	Luisa	6, 7 p. l.
7 Neljasp.	Maali	
8 Neede	Tomasia	
9 Laupääd	Tionisius	wihma.
19 P. v. 3 a. J. P. — Alwatud inimesest. Matt. 9, 1—8.		
10 Pühap.	Arwid, Mai	Wihma.
11 Esmasp.	Burkard	
12 Teisip.	Walwrid	Ilusad
13 Restnäd.	Teresia	ilmad
14 Neljasp.	Kalikstus	
15 Neede	Hedu	5, 29 p. l.
16 Laupääd	Kallus	
20 P. v. 3 a. J. P. — Püma riidest. Matt. 22, 1—14.		
17 Pühap.	Leonhart	on loota.

18 Esmasp.	Lukase pw.	Udune ja
19 Teisip.	Lutsius	wihma.
20 Restnäd.	Welitsian	Selge ilm.
21 Neljap.	Ursel	 9, 42 e. l.
22 Neede	Kordula	
23 Laupääd	Sewerin	
21 P. v. 3 a. J. P. — Kuninga mehhe pojast. Joan. 4, 47—54.		
24 Pühap.	Euteruse uss	Kange
	öiendam. P.	tuul.
25 Esmasp.	Krispin	Wihma.
26 Teisip.	Amandus	
27 Restnäd.	Kapitolin	Ilusad
28 Neljasp.	Simon Jud.	
29 Neede	Engelhard	 7, 25 e. l.
30 Laupääd	Abfalon	
22 P. v. 3 a. J. P. — Kavalast sulasest. Matt. 18, 23—35.		
31 Pühap.	Wolfgang	ilmad.
Ijel selle kuu pw. tõuseb päike k. kuus 34 minutit, ja weereb alla k. neli 56 minutit. — Ilmal tõuseb päike k. kuus 59 minutit, ja weereb alla k. neli 28 minutit. — 21mal tõuseb päike k. seitse 23 minutit, ja weereb alla k. neli 2 minutit.		

1 Esmasp.	Pühade pw.	Külmad
2 Teisip.	Hingede pw.	felged
3 Restnäd.	Kotlip	ilmad.
4 Neljasp.	Ot	
5 Reede	Plandina	
6 Laupääv	Käesper	 0, 39 p. l.

23 p. p. 3 a. J. P. — Kohtu rahast. Matt. 22, 15—22.

7 Pühap.	Paltasar	Selge
8 Esmasp.	Klaudius	taewas
9 Teisip.	Joobst	ja
10 Restnäd.	Mart. Cutter	
11 Neljasp.	Mart. Piisk.	külmad
12 Reede.	Joonaš	ilmad.
13 Laupääv	Arkadius	

24. p. p. 3 a. J. P. — Jäiri türest. Matt. 9, 18—26.

14 Pühap.	Priidik	 4, 38 e. l.
15 Esmasp.	Leopold	
16 Teisip.	Otomar	Lumesadu
17 Restnäd.	Alwens	ja külm.
18 Neljasp.	Ešra	

19 Reede.	Viisbet	 8, 23 p. l.
20 Laupääv	Amos	

25. p. p. 3 a. J. P. — Wiinne kohto pööwa. Matt. 24, 15—28.

21 Pühap.	Surn. mäl. P.	Külm
	Maarja ohw.	lähäb
22 Esmasp.	Selsilia	juuremaks.
23 Teisip.	Klement	
24 Restnäd.	Josias	Kange tuul
25 Neljasp.	Kadrina pw.	ja
26 Reede.	Kondrad	tuisune.
27 Laupääv	Jeta	

1 Kr. tulom. P. — Kristusse sisse sõitmine. Matt. 21, 1—9.

28 Pühap.	Künter	 1, 51 e. l.
29 Esmasp.	Gewert	
30 Teisip.	Andreffe pw.	Lumesadu.

Isel jelle kuu pw. tõuseb päike k. seitse 52 minutit ja weereb alla k. kolm 36 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kaheksa 16 minutit, ja weereb alla k. kolm 16 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kaheksa 37 minutit, ja weereb alla k. kolm 2 minutit.

1 Reiknäd.	Arend	Tuulsed
2 Neljasp.	Kandidus	ilmad.
3 Reede	Taali	Paras
4 Laupääv	Barbo	

2 Kr. tusem. P. — Täbed enne viimist pööwa. Luf. 21, 25—36.

5 Pühap.	Sabina	
6 Esmasp.	Rigula pw.	 6, 24 e. l.
7 Teisip.	Antonia	
8 Reiknäd.	Maarja saam.	külm.
9 Neljasp.	Joachim Lühem	Udune
10 Reede	Judit [pääw.	ja
11 Laupääv	Elts	

3 Kr. tusem. P. — Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2—10.

12 Pühap.	Ottilia	
13 Esmasp.	Eufia	 2. 10 p. l.
14 Teisip.	Nikajus	
15 Reiknäd.	Johanna	külm.
16 Neljasp.	Albina	Lume=
17 Reede	Ignatius	jadu.
18 Laupääv	Kristow	

4 Kr. tul. P. — Joannesse tunnistus. Joan. 1, 19—28.

19 Pühap.	Lot	
20 Esmasp.	Abraham	 8, 27 e. l.
21 Teisip.	Tooma pw.	
22 Reiknäd.	Beata	Lumesadu
23 Neljasp.	Tagobert	ja
24 Reede	Adam, Gewa	külm.
25 Laupääv	Jõulu 1 Püha	

1 Püha p. Jõulu. — Imels panemist. Luf. 2, 33—40.

26 Pühap.	Jõulu 2 Püha	Külmad
27 Esmasp.	Jõulu 3 Püha	ilmad
28 Teisip.	Süüta laste pw.	ja lume=
29 Reiknäd.	Noa	jadu.
30 Neljasp.	Taawet	
31 Reede	Silvester	

11el selle kuu pw. tõuseb päike k. kahelksa 53 minutit, ja weereb alla k. kaks 55 minutit. — 11mal tõuseb päike k. üheksa 1 minut, ja weereb alla k. kaks 57 minutit. — 21mal tõuseb päike k. üheksa 0 minutit ja weereb alla k. kolm 8 minutit.

Kirjutud ramatude wastowõtminne

Kubermango posti-kontoris Talliinas.

1) Ramatud, mis sadetakse Perno, Riga ja nende wahhe-jamade kaudo, ja Ria- ning Kuramale, Wennerigi ohtopoolste kubermangodesse, Pohla-male ja ka wõera rikidesse — wõetakse wasto Teisipäwa ja Rebe hommikul kello 8 kunni 12.

2) Mis sadetakse Rakwerre, Böhw, Narwa, Peterburri, Some-male, hommikopoolse ja kesk Wenner-male — wõetakse wasto Kesknaädala ja Laupäwa hommikul kello 8 kunni 12.

3) Mis lähwad Paide, Tartu, Werro-liina, Plesko ja emale ohtopoolse Wenner-male, Pohla-male ja wõera rikidesse — Esmaspäwa ja Neljapäwa hommikul kello 8 kunni 10.

4) Mis lähwad Hapsalo — wõetakse wasto Neljapäwa ja Pühhapäwa hommikul kello 8 kunni 10.

Kulleri-postiga sadetakse:

1) Esmaspäwal enne lõunat kello 8 kunni 11 Peterburri.

2) Teisipäwal ja Redel enne lõunat kello 8 kunni 12 Paldiski.

3) Kesknaädalal enne lõunat kello 8 kunni 11 Riga.

4) Neljapäwal ja Pühhapäwal enne lõunat kello 8—10 Rihhola-liina ja Bergli ehk Wirtso (Werder).

Kroonupühad,

mis ue kiriku seaduse järele ka Maakirikutes nenda kui Paastu jutluse pääwad tulewad pidada:

- 1) Künla-kuu 19. p. Meie suure Keisri Herral Aleksander Nikolajewitsch walitsuse hakatuse pääw.
- 2) Jüri-kuu 17. p. Meie suure Keisri Herral Aleksander Nikolajewitsch sündimise pääw.
- 3) Heina-kuu 22. p. Meie suure Keisri Prõua Maria Aleksandrowna nime pääw.
- 4) Heina-kuu 27. p. Meie suure Keisri Prõua Maria Aleksandrowna sündimise pääw.
- 5) Leikuse-kuu 26. p. Meie suure Keisri Herral Aleksander Nikolajewitsch ja tema abitaasa kroonimise pääw.
- 6) Leikuse-kuu 30. p. Meie suure Keisri Herral Aleksander Nikolajewitsch nime pääw.
- 7) Mihkli-kuu 8. p. Tšesarewitsch Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsch, Weneriigi aujärje päris pärija sündimise pääw.
- 8) Jõulu-kuu 6. p. Tšesarewitsch Suurw. Nikolai Aleksandrowitsch, Weneriigi aujärje päris pärija nime pääw.

Keisri Herral Suguselts.

Aleksander II. Nikolajewitsch, kõige Weneriigi walitseja ja Keiser, Pohla-maa Kuningas j. n. e., sündinud 17. Jüri-kuu pääwal 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri Prõua, Hesseni Printsess, sünd. 27. Heina-kuu pääwal 1824.

Nende lapsed:

- 1) Nikolai Aleksandrowitsch, Tšesarewitsch, Suurwürst ja Weneriigi aujärje päris pärija, sündinud 8. Mihkli-kuu pääwal 1843.

- 2) **Aleksander Aleksandrowits, Suurwürl, sündinud 26. Künla-kuu päawal 1845.**
- 3) **Wladimir Aleksandrowits, Suurwürl, sündinud 10. Jüri-kuu päawal 1847.**
- 4) **Aleksei Aleksandrowits, Suurwürl, sünd. 2. Nääri-kuu päawal 1850.**
- 5) **Sergei Aleksandrowits, Suurwürl, sünd. 29. Jüri-kuu päawal 1857.**
- 6) **Paul Aleksandrowits, Suurwürl, sünd. 21. Miskli-kuu päawal 1860.**
- 7) **Maria Aleksandrowna, Suurwürlsti Printses, sündinud 5. Wiina-kuu päawal 1853.**

Keisri herra wennad ja öed:

- 1) **Konstantin Nikolajewits, Suurwürl, sünd. 9. Miskli-kuu päawal 1827.**
- Tema Pröua Aleksandra Josepowna, Saksen-Altenburgi Printses, sündinud 26. Jaani-kuu päawal 1830.**

Nende lapsed, Suurwürltid:

- Nikolai Konstantinowits, sünd. 2. Künla-kuu p. 1850.**
Olga Konstantinowna, sünd. 22. Leikuse-k. p. 1851.
Weera Konstantinowna, sünd. 4. Künla-kuu p. 1854.
Konstantin Konstantinowits, sündinud 10. Leikuse-kuu päawal 1858.
Zmitri Konstantinowits, sünd. 1. Jaani-kuu p. 1860.
Wjatseslaw Konstantinowits, sündin. 1. Heina-kuu päawal 1862.
- 2) **Nikolai Nikolajewits, Suurwürl, sünd. 27. Heina-kuu päawal 1831.**
- Tema Pröua Aleksandra Petrowna, Holstein-Oldenburgi Printses, sündinud 21. Lehe-kuu päawal 1838.**

Nende lapsed:

- Nikolai Nikolajewits, Suurwürl, sünd. 6. Talwe-kuu päawal 1856.**
Peter Nikolajewits, Suurwürl, j. 10. Nääri-k. p. 1864.

- 3) **Mihail Nikolajewits, Suurwürl, j. 13. Wiina-kuu päawal 1832.**
- Tema Pröua Olga Weodorowna, Baademi Printses, sünd. 8. Miskli-kuu päawal 1839.**

Nende lapsed:

- Nikolai Mihailowits, Suurwürl, sünd. 14. Jüri-kuu päawal 1859.**
Anastasia Mihailowna, Suurwürlsti Printses, sünd. 16. Heina-kuu päawal 1860.
Mihail Mihailowits, Suurw., j. 4. Wiina-kuu p. 1861.
Georgi Mihailowits, Suurwürl, sünd. 11. Leikuse-kuu päawal 1863.
- 4) **Maria Nikolajewna, Suurwürlsti Printses, Leichtenbergi Printsi Maksimilian iest-pröua, sünd. 6. Leikuse-kuu päawal 1819.**

Tema lapsed:

- Würltid ja Printsesid Romanowski, Leichtenbergi Hertfogid ja Hertfoginad,**
Würl Nikolai Maksimilianowits, sünd. 23. Heina-kuu päawal 1843.
Würl Eugen Maksimilianowits, sünd. 27. Nääri-kuu päawal 1847.
Würl Sergei Maksimilianowits, sünd. 8. Jõulu-kuu päawal 1849.
Würl Georg Maksimilianowits, sünd. 17. Künla-kuu päawal 1852.
Printses Maria Maksimilianowna, sünd. 4. Wiina-kuu päawal 1841.
Printses Egenia Maksimilianowna, sünd. 20. Paastu-kuu päawal 1845.
- 5) **Suurwürlsti Printses Olga Nikolajewna, Württembergi kuninga Karl Wridrik Aleksandri pröua, sünd. 30. Leikuse-kuu päawal 1822.**

Keisri tädid:

Anna Pawlowna, Suurewürsti Printsess, Hollandi-maa Kuninga Willemi II. lesk-prüa, sünd. 7. Nääri-kuu pääwal 1795.

Selena Pawlowna, Württembergi Printsess, Suurewürsti Mihail Pawlowitsi lesk-prüa, sünd. 28. Jõulu-kuu pääwal 1806.

Tema laps:

Katarina Mihailowna, Mecklenburg-Streelitzi Hertzogi Georgi prüa, sünd. 16. Leikuse-kuu pääwal 1827.

Sobuse, weikse ja kauba-laadad.

I. Gesti-maa Rubermangus.

Saabsalu-linnas: 1) Nääri-kü 10mal ja 11mal pääwal.
2) Mihkli-kü 14mal ja 15mal pääwal.

Jõhwis: 1) 18. ja 19. Künla-kü pääwal. 2) Mihkli-kü 24mal ja 25mal pääwal.

Jõelähtmes: nädal pärast Mihkli-pääwa.

Reblastes: Mihkli-pääwal, 3 p., lina-laad.

Keila-kirikü juures: Mihkli-p. ja kaks pääwa se järele.

Koloweres: 1) Nääri-kü 17mal pääwal. 2) Wiina-kü 4mal pääwal, 2 p.

Lihula-linnas: 1) Gomas-pääwal enne Wastla-pääwa.
2) Mihkli-kü 24mal pääwal.

Merjama-kirikü juures: 3mal Kristuse tulemise Pühal.

Mihkli-kirikü juures: 29mal Mihkli-kü pääwal.

Orkital: Nääri-kü 7mal ja 8mal pääwal.

Paide-linnas: 1) Künla-kü 3mal pääwal. 2) Jaani-kü 25mal pääwal. 3) Mihkli-kü 10mal ja 11 mal pääwal.

4) Talwe-kü 8mal ja 9mal pääwal.

Paldiski-linnas: 1) 2sel ja 3mal Künla-kü pääwal.
2) Mihkli-kü 21mal ja 22mal pääwal.

Nakwere-linnas: 1) Nääri-kü 27mal ja 28mal pääwal.
2) Jaani-kü 16mal ja 17mal p. 3) Mihkli-pääwal.

Naplas: 1) kolmandamal reedel pärast Nääri-pääwa. 2) esimesel reedel pärast Mihkli-pääwa.

Tallinnas: 1) Jaani-kü 20ast pääwast kü otsani.
2) Mihkli-kü 26mal, 27mal ja 28mal pääwal.

Ue-mõisas, Süd-Harjumaal, Kose kihelkonnas, **Kuimajõe-kõrtsi** juures, hakkab kolmandamal Teisipääwal Mihkli-kü.

Wigalas, Laanemaal, 15. ja 16. Talwe-kü pääwal.

✓ Igal aastal 25., 26. ehk 27. Jaani-kü pääwal, nõnda kuida see pääw igal aastal saab kohtu poolest ete teada antud, on Tallinnas Toompääl lossi hoowis hobuste näitus. Pärast lõunat saab Kaadrintaalis Laasna mäe al hooste rammo katsitud, ja hooste peremehed, kelle hobused on katsmise juures ilusamad ja tugewamad näinud, saawad kroonu poolest aupalka. Aga tunnistuse sedel peab iga mehel mõisa poolest kaigas olema, et need hobused on wistist Gesti-maa Rubermangu talorahwa juures kaswatud.

✎ Rubermangu kohtu käsu järele ei ole luba, ei lau-pääwal ega pühapäawal laata pidada, waid, kui nenda juhtub, peab seda teise nädala esimesel argi-pääwal peetama.

II. Lihwlandi-maa Rubermangus.

Abja-mõisas: Mihkli-kü 2sel ja 3mal pääwal.

Abjeli-mõisas: 9mal Leikuse-kü pääwal.

Antso-mõisas: Mihkli-kü 14mal pääwal.

Audro-mõisas: 1) Reede enne Wastla-pääwa. 2) 18mal ja 19mal Mihkli-kü pääwal.

Selme-mõisas: 15mal Leikuse-kü pääwal.

Karksi-mõisas: 21el Seina-knn pääwal.
Kaana-mõisas: 8mal Mibkli-knn pääwal.
Käo-mõisas: 10mal W in -knn pääwal.
Killingi-mõisas: 29mal Leikuse-knn pääwal.
Kirrepeäl: 16mal Mibkli-knn pääwal.
Koorte-mõisas: 15mal Mibkli-knn pääwal.
Kosse-mõisas: 24mal Leikuse-knn pääwal.
Kuresaare-linnas: 1) 12mal Künla-knn p. hakkab suur
 saksia laad; veetaks 10 päewa. 2) 15mal Mibkli-knn p.
 hobuse- ja weikelaad, veetaks 3 päewa.
Lemsi-linnas: 1) 27mal Künla-knn pääwal, lina-laad.
 2) 9mal Wiina-knn pääwal, lina-laad.
Lustivere-mõisas: 15mal Wiina-knn pääwal.
Lutsnifi-mõisas, Rõuge kihelkonnas, 6mal Wiina-knn p.
Meisela-mõisas: 24mal Leikuse-knn pääwal.
Mõnniste-mõisas: 10mal Mibkli-knn pääwal.
Mustwees: Mardi-pääwal, 10mal Talwe-knn pääwal.
Oldri-mõisas: 10mal Mibkli-knn pääwal.
Orik-mõisa kõrtsi juures: 15mal Wiina-knn pääwal.
Pekkila-mõisas: 10mal Mibkli-knn pääwal.
Pernu-linnas: 1) 20mal Seina-knn p., saksia laad; veetaks
 3 nädalat. 2) Weikse- ja hebuie laad (oma-pääwal ja
 Leikspääwal enne Mibkli päewa. Kolmas laad veetaks (o-
 ma-pääwal ja Leikspääwal pärast 4mal Kr. tutemise P.
Põltsamaal: 16mal Mibkli-knn pääwal.
Põlwe-kirik juures: 8mal Mibkli-knn pääwal.
Pööravere-mõisas: 1) 13mal Mibkli-knn p. 2) 5mal
 Talwe-knn pääwal.
Purtniku-mõisas: 9mal Mibkli-knn pääwal.
Pühajärve-mõisas, Oterä kihelkonnas, Muustagu-laad,
 4mal Wiina-knn pääwal.
Räppinas: 4mal ja 5mal Mibkli-knn pääwal.
Ria-linnas: 1) 7mal Kääri-knn p. 2) 20mal Künla-knn
 p., 8 päewa. 3) 20mal Seina-knn pääwal, willa-laad.

Rõssi-mõisas: 24mal Leikuse-knn pääwal.
Rõuge-mõisas: 8mal Mibkli-knn pääwal.
Seino-mõisas: 21mal Mibkli-knn pääwal.
Sindi-mõisas: 4mal Mibkli-knn pääwal.
Taakeperi-mõisas: Helme kihelkonnas, 6. Mibkli-knn p.
Taali-mõisas, Pernu-linna juures, 9mal Wiina-knn p.
Tartu-linnas: 1) Suur saksia laad, hakkab päew pärast
 3 Kuninga päewa, veetaks 3 nädalat. 2) 4. Künla-
 knn pääwal, lina-laad. 3) Peetri-laad, 29mal Jaani-
 knn pääwal. 4) 8mal Mibkli-knn p. 5) 29mal Mibkli-
 knn p., Mibkli-laad. 6) 11el Talwe-knn p., lina-laad.
Tarweste-mõisas: 1) 29mal Jaani-knn pääwal, Peetri-
 laad. 2) 6mal Wiina-knn pääwal.
Walga-linnas: 1) Saksia laad hakkab 21el Künla-knn p.,
 veetaks 8 p. 2) 27mal Jaani-knn p. 3) 10mal Lei-
 kuse-knn pääwal. 4) 29mal Mibkli-knn p., Mibkli-laad.
 5) 20mal Talwe-knn p., lina-laad. 6) 27mal Jõulu-
 knn pääwal suur saksia laad, veetaks 8 päewa.
Wana-Antsmõisas, Kraawi-kõrtsi juures: 14. Mibkli-
 knn pääwal.
Wastse-linnas: Mibkli-pääwal, Raawanurme-laad.
Wastse mõisas, Willandi maal, 27mal Leikuse-knn p.
Wendra-mõisas: 20mal Mibkli-knn p.
Westi-mõisas: 15mal Wiina-knn pääwal.
Willandi-linnas: 1) Saksia laad 21el Künla-knn pääwal.
 2) 15mal Künla-knn p., lina-laad. 3) 8mal pääwal
 pärast Suurt Neljapäewa. 4) 23mal Jaani-knn p.
 pääwal, Jaani-laad. 5) 21mal Mibkli-knn pääwal, Mibkli-
 laad. 6) 25mal Talwe-knn pääwal, lina-laad.
Wolmeri-linnas: 1) 25mal Kääri-knn p., lina-laad, 6 p.
 2) 26mal Seina-knn pääwal. 3) 21el Mibkli-knn p.
 4) 25mal Talwe-knn p., lina-laad.
Wõnnu-linnas: 1) 15mal Künla-knn pääwal, lina-laad.
 2) 11mal Jaani-knn pääwal. 3) 10mal Jõulu-knn p.,
 lina-laad.

Wööbſus, Rāpina kihelkonnas: 1) 9mal Lohu-kuu pääwal, Rigula-laad. 2) 6mal Jõulu-kuu pääwal.

Wõrru-linnas: 1) 7mal Mäari-kuu pääwal, lina-laad. 2) 2ſel Kūūnla-kuu p. 3) 22ſel Kūūnla-kuu p. suuſaſa laad, 8 pääwa. 4) 10mal Jūri-kuu p., weikſe-laad. 5) 25mal Jaani-kuu p. weikſe-laad. 6) 24mal Mihkli-kuu p., Mihkli-laad. 7) 7mal Wiina-kuu p., lina-laad. 8) 10mal Talwe-kuu pääwal, weikſe-laad.

Marwa-lin peab lina, weikſe ja hobuſe-laata 6maſt kunnist 10ma Kūūnla-kuu pääwani — ja 20maſt kunnist 23ma Mihkli-kuu pääwani.

Uus põlli ja ſõbralik hea nõuu.

Krimsad wennad ja õed! Teie wanna ſõbber, ſe on Lindworſi pärris kirjja trükkia, ſelle kirjja jo 250 aastad teile Jummala ſanna trükki läbbi on walmiſtand, tulſeb ſellega teid katsuſma, et teie tedda mitte opis ärra ei unnuſta. Ja mis ta ſedda puhko teile toob, on küll wäärt, et teie ſelle iſle rõnuſtate. Üks uus põlli on teile liggi tulnud. Se põlli wõib teile agga ſiis õnniſtufeks olla, kui teie ſedda põlwe ärramõiſtate; kui teie hõlega eddaſi piiate minna, mitte ärrawäſſides tööd tehhes; kui teie teal walmiſ ollete häid teggufi teggema; kui teie ſelle eest hoolt kannate, et teie lapſed ſawad ſõlitud ja häſti õppetud. Sedda üllemad aſja peate teie agga tähhele pannema: Kellel teie

ſeaſt ſe ialdes wõimalik on, ſe laſſitago ommaſ lapſed kooli, kus nemmad Sakſa ja ka Wenne keelt õppida wõiwad! Pidage hoolt ſelle eest, et teil head õppetajad koolides on, kes teie lapſi aitawad, et nendest kõlwalikſud innimeſſed ſaaks, mitte iſſpāinis põllo, waid ka antiwerki tööle, kes Jummala kartuſſes omma enneſe ja ommaſe eest wõttawad murret piddada. Ja teie ſaate häid kooli õppetajaid, kui teie neile iſſe ſāhhārdune ſeiſus allate, et nemmad iggapāwase leiwa murreſt lahti on. Kooli õppetaja peab iſſpāinis hoolt kandma, et lapſe kaſwataminne häſti korda lähheb. Temma hool ja murre maia-piddamiſſe ja iggapāwase leiwa eest ei peaks mitte temma, waid laſte wannematte ja koggoduſſe aſſi ollema. Seſt Kirriko õppetajade jārgeſ, kes teie ſurremata hingede iſle walwawad, peab kooli õppetajad ſaama kaſſiks peetud. Kuida õppetajad on, nenda ka on kihhelkond. Sellepārraſt, kui teie enneſtelle head kooli õppetajad nõuate, ſiis ſaab ſe uus põlli, ſelleſt minna iſſewel nimmetafin, teile iſſe õnniſtaw põlli ollema.

Teie tahhate nüüd ka teada ſaada, mis uus põlli ſe on, ja miſſpārraſt minna ſelleſinnatſeſt ueſt põlweſt rāgin. Kuulge ſiis: Herrad on ommaſ koggoduſſes Tallinnas, mis nemmad Landtag nimmetawad, kindlaſte ettewõtnud, töſſiſe waimo ja Jummala abbiga ſelle eest hoolt kanda, et teie kāsſi peab

hästi käima. Sels on nemmad üks Rahha-korjamis-kaasa (Sparkassa) ja üks Rahha-laeno-kaasa (Veitassa) allanud. Minna tahhan teile nüüd esmalt ärraselletada, mis se on: Rahha-laeno-kaasa (Veitassa). Kui üks tallomees sedda maad, mis temma tännini rahha maksu ehk töö pääwade eest on ehitand, omma pärrisels tahhab nõuda, ja temmal sedda jõudo ennesel ep olle, siis tulles temmal omma mõisa Herrad selle pärrast palluda; mõisa Herra annab sedda Rahha-laeno kassa wanimattele teada, ja siis saab kohto kirja läbbi se kaup tehtud. Müüale saab pärrast sedda, kui need tallo maad on ueste mõedetud ja tatsiritud, igga 100 naela ruffi hinna eest 17 Rubla wälja maksetud. (Mis se on: 100 naela ruffi hind? Se on nenda arwata: Üks Tesätin keige parremad nissu ja ohra maad, kus 10 ehk 12 tolli musta põllo mulda peal on, kus willi korra järrele siggib, ja kus ibba ülle seemne kaswab, peetasse 860 naela ruffist wäärt, mis rahha järrele 146 Rubla 20 Koppikad wälja teeb. Üks Tesätin agga on 2400 sülda neljanurka suur.) Siis saab sesamma tallo koht Rahha-laeno-kassale pandiks antud, ja se rahha laenaja maksab aastas igga saja Rubla pealt 5 Rubla tsinjid, misga se wölg ka saab wiimaks tasutud. Se Kassa laenab omma rahha nelja Rubla tsinji eest wälja ja arwab wiendama Rublast 10 Koppikad aastas Laeno-Kassa kullu-

dels ja 90 Koppikad wölla tassumissels, ni kano, kui keif se wölg selle wäikesse maksuga saab t. ssutud, ja se tallo koht osija pärrisels saab. Oija wöib ka igga aasta rohkem wölast ärramateta, agga mitte alla 10 Rubla korraga. Tsinjid peawad igga poole aasta takka Kassale maksetud saama.

Sesinnane seadus on wistist üks suur samm eemalle teie heaks, sellepärrast pange sedda tähhele ja prulige sedda omma tulusks, et teie aegsaste pärrist maad ennestelle nõuate. Agga ärge mõtelge, et teie ilma töö ja waewata sähhardust head põlwe kätte saate; eks teie tea: kelle jalg tatsutab, selle suu matsutab. Ärge uskuge ka mitte neid, kes tühja tuult sõeludes teile maid ilma maksuta ähwardawad pärrandusels saata. Nemmad walle-tawad: ei ilma hinnata egga ilma tööta ei saa middagi. Teie püüdke agga maiapiddalikkult korjata ja koos hoida, et wähhema tarwis on laenuks wötta Kassast, ja et teie lühhidama aia pärrast tsinji maksmisest lahti saate, siis wöite teie omad liad Koppikad Rahha-korjamis-kassase ärranda kassusamisels. Nüüd ka mõnni sanna Rahha-korjamis-kassast. Se Kassa wöttab igga tahhes rahha wasto, ühhest Rublast wieliümne Rublani, ja maksab Rubla pealt 4 Koppikad tsinji, mis igga aasta jälle kapitali jure saab arwatud. (Kapital nimmetakse se rahha, mis tsinjide peale Kassasse on pandud.) Selle ülle saab üks ramat sel-

tele antud, kes omma rahha on Kassase hoida annud. Selle ramatu sisse kirjotakse keif ülles, mis eddespiddi weel jure forjatud ja hoida antud saab. Sefinnatse ramatu järrele maksab Kassa igga argi päawal täieste keif jälle wälja, kui sedda kegi so-wib. Teie wöite ka sedda ramatud täie hinna eest ärra müüa teise innimessele, ja ühhe teisele sähhär-dust ramatud osta. Kui üks jõukas mees omma risti lapsle tahhab 5 Rubla kinkida, siis ostku ta temmale Rahha=forjamisse=kassa ramatu, ja kui sedda rahha mitte ei sa wälja wöetud fenni kui risti laps jo innimesseks sanud ja leeris käinud, on se wadderi kink kahhewörre suremaks kaswanud, mis küll ette lööb, enneselle ühhe kauni Kirriko fue osta. Nenda wöib igga innimenne, olgo ta sul-lane ehk päiline, ehk wabbat mees, middagi for-jata omma wanna päiwiks; igga orri wöib enne-selle mõnne Rubla hoida hädda aials ja ärratunda, et ta mitte ükspäinis omma kätte tööga rahha ei teeni, waid et temma forjatud ja hoitud Koppilad ka middagi teeniwad. Kes agga omma forjatud rahha Koppilad mahha mattab, sellele nemmad ei too mingisuggust kasu. Minno arwates seadwat küll Wannemad sedda asja uenda, et igga Rihhel-konna kohto Herra kasu rahha wastowöttab, ja ka tsinsitega taggasi maksab. Sähhär-dune seadus tulleks küll keige meie maale üpris sureks önnistus-seks. Küll sedda nudist saab weel laiemalt teile

eddespiddi kirja läbbi ärrafelletatud, ja ma römus-takfin selle ülle, kui minna sedda saaks teggema. Herrad, kes selle ue Rahha seadussega teie priidus-sele froni on Pea peale pannud, tahhawad tiiddi-matta selle eest murred piddada, et teie käsfi hästi käib; näitke teie siis ka ülles, et teie sedda wäart ollete. Teie ollete neid heateggemissi agga siis wäart, kui te ifka eddasi minna püiate, kui teie om-ma maid hästi arrite, ja mitte ühte sammo maad tühjalt ei lasse weddeleba. Teie maiapiddamisse jures peab keif ommal aial ja korra järrele toime-tud sama. Nabretega, ni hästi omma sarnastega kui ka Herradega olgo teil lahke luggu. Piddage ommad orjad hästi ja tassuge neile nende waewa. Kandke hoolt omma weikste ja loiofte eest. Issi püüdke tagga, et teie seeft ja wäljaspiddine olle-mine kassin ja puhhas on. Ärge sallige omma keskis ei joma meest, egga kardi mängiad, warrast egga pettist, waid iggakuks nõudko nenda ellada, kui pühha kirri õppetab. Auustage omma Kirriko õp-petajaid ja koolmeistrid, kes teid ja teie lapsi hea tee peale juhatawad. Wimaks weel annan minna teile sedda head nõuu, teid palludes: murretsege selle eest, et teie lapsed sawad hästi ülleskaswatud; murretsege ennestelle häid koolmeistrid, siis künab Summal teie kae käima hea poole, et teie ifka en-nam kosfute ja nende wärelisseks saate, sedda tän-nine Saksaks nimmetate. Sedda aitto Summal!

Innimenne mötleb, agga Jummal jubhatab.

Wanna Kangru Mart ellas nüüd linna liggidal. Ei ta selletand enam penifest löuendid fuddada, sest wannudus ja suits, mis tännini weel tallo-
rahwast talwe aego waewab, olli temma filmaselle-
tusse ärrarikkunud. Keit, mis temma norel põl-
wel enneselle korjand, olli senni ettelõnud, tedda
lillespiddada; agga se aeg tulli liggi, et wanna
warra affas lõppema. Sellepärrast läkkitas wanna
mees omma tütrele sõnnunid, et ta koio tulleks
tedda aitama. Katrina tenis sedda puhku woeras
waldas perremehhe jures; mõnni aastad enne sedda
aega olli temma Kirrito-õppetaja jures lapse hoi-
diaks olnud. Seal õppis Katrina Sassa ellowiisi
ja kombeid tundma ja Sossa keelt rääkima. Senni
kui Katrina weel õppetaja jures tenis, olli temma
allandlik ja wainuist waene, sest temma kulis sagge-
daste Jummalala fanna ja häid õppetusi; nüüd
agga sai Katrina, küllas tenimas, waimolittu wal-
lituse alt lahti ja affas ennast kõrgemaks piddama,
kui teisa temma sarnatsid. Ta ei piddand küll mingi
suggust tööd alwats, egga armastand laiskust, waid
keit, mis temma kätte wöttis, ja mis perrerahwas
temma peale pannid, sedda teggi temma sure ho-

lega, ja jõudis iffa teiste ette. Et küll mõnni töö
ropp olli, siiski ei nähtud Katrinad ialdes muddane
ollewad; temma arri⁹ ennast igga pääw ja korris-
tas omma riided, nenda et teised tüdrukud tedda
pillades neitsiks nimmetasid. Ei Katrina holind
neide pilkamisest, waid midda enam tedda naerdi,
sedda surema holega temma ennast ehhtas ja sedda
nõbbendam olli temma töö kallal. Perrenaene pid-
das tedda wägga kalliks, sest keit, mis Katrina kätte
wöttis, siggis temma käes. Nüüd piddi temma
perrest lahuma ja wanna issa jure minnema.
Perrerahwal olli küll kahjo tedda ärrasaates; teist
orja Katrina sarnast ei lootnud nemmad naljalt
enam jaada. Teised tüdrukud küllas agga ollid
wägga rõõmsad, Katrinast lahti samast, sedda iffa
kiideti ja neile eestkuioks pandi; noored mehed, kes
süggise kosja tahtsid minna, said kurwa meelelis-
seks, et se aus neio kaugele ärra läks.

Katrina tulli issa jure, sedda haige leidis olle-
wad. Issa olli ka õige otjas; olleks mitte tüttar
temma jure tulnud, ei tea, kas wannamees enam
ellama jäänud. Agga tütre hoielik murre ja arm
wanna issa wasto, kosjutas haiged, ja Jummal
aitas tedda jälle woodist wälja. Katrina affas
nüüd sure holega keitsuggu näppu tööd teggema,
mis temma endisel aeal, lapse hoidiaks tenides,
preilnatte jures õppinud, ja toitis seddawiiši wanna
issa ja ennaft. Pääw pääwalt läks temma töö

ennam lorda, sest jörmekesed, mis ränga põllo töö kallal kangeks jäänud, affasid jälle wälledam lifuma. Siiski ei jätkand sissetulleminne, et nemmad kahhekesti ilma murreta wõinud ellada. Widda ennam waesus kallale kippus, sedda ennam Katrina hoolt kandis, isfaga tööd tehha, ja Summal õnnistas nende maeapiddaliku meelt, ja andis neile teal niipalju, kui igga pääwafeks toidufeks tarwis olli.

Nendasuggune seisus wõib küll mõnda meest allandlikuks ja maddala meeleliseks tehha, mitte agga meie Katrinad. Tedda leiame meie feige temma waesuse sees ifka weel kõrge ja sureline ollewad. Rikkad ja kulusad noored külla mehhed, kes temma liggi julgesid astuda, et temmaga mõnne lahke sõnna rägiks, ei peetud temmast miksiki. Liina poole käisid temma mõtted, liina mehhi, kel Saksa keel suus, Saksa satterkuub seljas, ja hõbbe kellu taskus, — need ollid temma arwates lahke jutto wäärt; iihhe ausa liina mehhe olleks Katrina kossiaks wasto wõtnud. Agga liina kossiad ei holind maa tiidrukust, ja külla poisid pelletas maa tiidruk ennesses liggidalt ärra. Nenda jäi meie Katrina, kellest meil suur lootus on, et temmast, kui mehhele lähhäks, omma perrele wägga truu, hoolelinne ja maeapiddalik perrenaene saaks, ifka weel wallali. Saab nähha, mis eddespidi sünnib.

Talwe lõppes otja ja fewwade tulli feige omma illoga, lilledega ja waitse tuule lehwitamisega jälle

küllasse; keit linnokesed tõstsid healt, Summala armo liites, keit puttugad affasid lifuma, ja ello tõusis metsas ja orgus ülles. Puud ja põesad said omma rohkelisse fue jälle ümber pandud ja ooplesid keit põllo rohhub näggufas riides. Wanna Mart, kes talwe toast wälja ei astunud, tuius õue pääwa paistele, sirutas kät ja jalge ja lotis kindlaste, et ta temmal weel üks ello fewwade tulemas on, kui tüttar mehhele lähheks. — Wata, seal ronrib üks ellatand külla naene kowiga kainla all ülle aea. Mis temma kowis on? Üks kanna, mis ta liina turrule wiib ärra müia. Mart affas kauplema ja ostis kanna enneselle. Kui nüüd Katrina mõisa jurest, kuhhu tedda töö pärrast tututi, koio tulli, kinkis taat kanna temmale. Se olli se ainus hingelinne pudduloios nende wäitfes perres. Katrinal olli wägga suur rõõm selle ande ülle. Temma toitis omma kannakest ja kandis hoolt, et ta mitte kahjo ei saaks. Kui nüüd kanna esmisse munna ilmale tõi, bistas Katrina suure healega, ennam weel kui kanna isse, kes munna walju lagutamisega kiitis. Munna sai munna kõrwa munnetud, senni kui munneja auduma kippudes affas lofsuma. Katrina wõerutas kanna audumast ärra ja walmistas ennast munnadega liina kõndida. Kas se ep olnud suur warra, mis temmal nüüd olli? Kolmkümmend wärsked munna, küll need fell' aeg liinnas rahha maffawad.

Nabre Hindref, üks wiisakas ja nõukas noor mees, rikka tallopoia poeg, kes süggesest sadit Katrinad sallaja armastas, teadis küll, mis nõu nabre tüdruk piddand ja walmistas ennast ka teisel hommilul linna sõita, et neio liggidal olleks. Ei ta julgend Katrinad palluda, temmaga seltsis sõita, agga ta lootis, et taggasi tulles nabre neitsid temma wanfre peale istub. Enne koitu olli tüdruk jo köppitsemas, pessi ennast kaewo äres, pauni keige parremad ehked ümber, et linna mehhed temma peale wataksid. Hindrefu koorem olli jo õhtust walmis; temma tahtis linna soola, rauda, tubbafast ja kalla osta. Sels olli wanna issa mõnda taupa miima tarwis wanfre wahhele matnud; agga mullika jättis Hindref sedda puhku weel koio isfale kinnitades, et loios nüüd alw alla. Temmal olli agga üks teine nõu, mullikad koio jättes: ta ep olleks loiosfega nii rutto eddasi jõudnud, kui Katrina omma wälleda jalgega. Peale sedda olli Hindreful se nõu, teist teed möda sõites Katrina ette jõuda ja odata nii kaua, kui temma omma munna korwiga tedda kätte saaks; siis tahtis pois tedda terretada ja jutto affata aiama. Eht siis wois sündida, et tüdruk, kui tedda palluts, koorma peale istub. Hindref pingutas wõigu ohje ja läks korral eddasi läbbi kufitu. Temmal olli küll wersta kaks eht peale sedda ümber sõita, agga kui pea ta selle maa omma wõiguga ärralippab. Ürisesse aea

pärrast olli ta jubba liggi sedda paika, kus mõllemad teed, Katrina ja temma tee, kotto tulsid. Ta piddas ruuna linni, jiddus ohjad ümber kännu, läks mõnni kümmend sammot jalla eddasi puude warjut, et nähha saaks, kas Katrina jubba ette jõudnud, wõi takka weel tullemas. Ta otas natuse aega falsipiddi mõtteldes, mis nüüd tehha, kas weel oodata, wõi sõites eddasi miina; wata, seal paistis takka poolt Katrina punnane rättil. Ei olnud ka tarwis selle kawwalusfega enneselle seltsi otsida, keif sündis teist wiisi, kui temma mõtles. Katrina affas, midda liggemalle ta tulli, sedda pikkalesem löndima, ja Hindref tulis tedda isse ennesfega nenda raliwad: „Nüüd ma lähhen linna, miin munnad seal ärra; küll paar ikka 3 koppikad maksab. Palju ma siis rahha saan? 15 paari, ja 3 loppikad paar, se teeb 45 koppikad. Ei ma sedda rahha ärraraiska, waid ma tahhan sest head kasu wälja tehha. Isfale ostan ma nael tubbafast, mis ülle jääb, selle eest ostan ma ennesfelle weel kaks munnjad kanna. Igga kanna munnab igga päaw ühhe munna, se on 3 munna päawas; ühhe kuu pärrast on mul siis 90 munna. Summe on küll munnad alwad, agga 2 koppikad maksab siiski üks paar. Siis ma ostan weel kolm kanna, nenda on mul kuus kanna, kes 6 munna igga päaw munnawad. Se teeb igga kuus 180 munna, mis ma keif ärramilin. Kewwade ma pannen

kolm ehk nelli kanna auduma; igga kanna alla pannen 15 munna, lass' siis kii mõnni nurja minna ja mädä munnaks jäda, agga poega katsteistkümmend audub igga kanna kii wälja. Tibbu, tibu, tibu! oh neid kanna poegi, mis mul siis on! Kui poiad suuremaks kaswawad, wiin ma muist müia, liategi need noored kullad. Paar head kulle jätan koio kanna meele heaks. Siis ostan ma enneselle ühhe hanne, se atkab ka munne ja audub poegi wälja; nendest saan ma sulgi ja raswa ja jälle, kui suureks kaswawad, munne ja poegi. Muist ma müün ärra, ja woin ka wahhest isfaga kanna ja hanne munne süia, ja kanna ehk hanne lihha suppi teeta. Kui ma siis saan rohkem rahha korjanud, ostan ma ühhe lamba, mitte musta, waid ühhe illusa walge. Willade eest saan ma rahha, ja talled, kui Summal figgidust annab, kaswatan ma ülles. Seddawiiši maea piddades, kaswab mulle üks weike karri, mis mulle suurt kasu toob. Willu saan ma kii omma ennese ja müüma tarwis; isfa wöib siis kallewid kudduda ja minna kuiun kulle ja selikuid süggisels ärramüia. Peale sedda ostan ma ühhe emmissse, se toob mulle kewadeks mitto pörjast; siis saan ma talweks lihha ja worsti ja kaffi. Keila laadalt ostan ma ühhe lehma, ühhe hea piima lehma, sedda tahhan ma hästi turgutada, et ta weel rohkem piima annab. Siis on meil leima kōrwane maeas, ja jääb ka

weel ülle wöid ternus peksta. Nenda kossjub meie rikkus. Mis meil siis keit on? Kannad ja kanna munne, hanned ja hanne munne, sulge, tiiwafid, hanne ja kanna raswa, lambaid, willu, lamba lihha, figgu ja sea pörjaid, worsti ja kaffi, lehmi ja piima, wöid, ja tulleb aeg, ka üks weike wasfikas. Wasfikas kossjub paari aasta pärrast mullikaks, mullikas wannaks lehmaks, kes jälle piima annab. Raks lehmi, ja lambad, hanned, kannad, sead ja pörjad, need keit toowad kii nenda palju tulli, et ma ühhe hobbose woin osta. Ei ma siis ennam jalla liina lähhe, waid sõites kōrw-wanfrega. Agga mis ma selle sõnnituga teen? Kuhhu ma sedda pannen? Ma tean kii, mis ma sõnnituga teen: ma ostan ühhe tallo kōhha, ja kui mul rahha peaks puduma, siis pallun mõisa Herrad, et temma mulle Rahha-laeno-kassast mõnni jadda rubla laenuks murretsseb. Siis ma lassen ühhe kauni suure maea üllesehhitada, mitte suitsuse toaga, ei, liina modi, kōrstnaga et suits tupp ei tulle. Raks paari hārgi on põllu tööle ka tarwis ja weel rohkem lehmi ja lambaid ja figgu; keit sedda ostan ma weel ja siis — siis lähhen ma mehhele. Redda ma siis pean wõtma? Tedda? Temma on kii üks illus priske noor mees, agga ta on wägga otsekōhene ja ei mõista Saksa keelt rāfida. Minno mees peab agga Saksa keelt rāfima, muido ma tedda ei wōtta."

Hindret, kes sedda keif kuulis, mis Katrina isse ennessega rälis ja nõu piddas, mõtles ommas meelles: Ei ma küll tedda ennesselle ei saa. Ta ei nimmetand küll mitte, kedda ta armas illus priiske noor mees ollewad, kes mitte Salsa teelt ei mõista, agga ma lardan et minna se ollen. Kas ta peaks mind sallima?

Katrina lissas weel nattuke jure, ütteldes: „Ma wöin ennesselle ühhe mehhe wälja wallitseda, ühhe mehhe, kes mo mele pärrast on. Kuida ma siis tahhan rõmus olla, kui keif mo peale watawad ja mind kui emmandad austawad; kas se ep olle üks õn!“

Katrina õiskas suure healega, mõllemad käed laiale lahti laudates, ja hüppas rõõmoga; agga mis sündis? Munna korw kuskus kaimla alt mahha ja keif temma 30 wärsked munna, kelle peale temma omma Babiloni torni ülles ehitas, ollid purruks löödud ta jalge ees kõwwa kalsuse tee peal. Otsego suits, mis poisi piibust ülles tõuseb ja tuuldes ärra laub, nenda ka ollid Katrina puddu loiosed, lehmad, hobbesed ja keif warra, mis mõtte temma filma ette nõidas, nüüid ühhe obiga kui tühhi filma wiirastus ärrakaddunud. — Nuttes langes neio mätta peale mahha ja waatas omma rikkuse peale, mis tee äres kollendas.

Hindret, kes sedda keif näggi, ei wöind mitte rahhul olla, ta astus ette ja küsis osjawõttes: Armas Katrina, miks ja nuttab?

„Mis sul sellega teggemist? Kui sa ei tea, miks ma nuttan, siis põlle ka tarwis, sulle sedda ärra selletada.“

Agga ma tean, mis sul wigga, kostis Hindret ja watas tähhendates korwi peale, mis purruks luskund munnade kõrwas maas olli.

„Kui sa tead, miks sa siis küsid? Sa tahhad mind pilgata; minne omma teed.“

Ei mitte pilkamisse pärrast tulnud ma so jure, pilgata ma sind ei wöi mitte, sest ma armastan sind wägga, ja tahtsin sulle abbi saata, kui sa mo abbi wasto wõttaksid. Ärra nutta mitte. Nenda böldes wõttis Hindret korwi maast, lippas omma wankre jure, wõtti omma munna püstiti 40 munna ja täitis nendega Katrina korwi. Siin on, armas Katrina, teised munnad nende eest, mis sa mahha pillasid, wõtta need, et sa mitte ilma asjata sedda teed põlle käinud. Et sa mind küll ei wöi sallida, ei panna minna sedda mitte pahhaks, waid ma soowin sulle leigest süddamest head. Tahhad sa minnoga seltsis linna sõita, siis tulle, istu wankre peale. Sedda ütles Hindret nenda lahkeste palludes, et Katrinal punna palge tõusis omma kõwwa süddame ülle Hindretu wasto, kes temmale abbi pakkus ilma kätte tassumist ihhaldates. Katrina südda ep olnud mitte ni kõwwa Hindretu wasto, kui ta sedda allatusses temma wasto ülles näitas, ta tahtis agga ülspäimis ennast nende munnade

pärrast wabbandada, mis ta mahha pilland, et Hindref tedda mitte ei pistaks. Ta ei lausund enam ihtegi, waid andis nuttose näoga Hindrefule kät ja läks temmaga wanfre jure, misga nüüd kahhesti linna poole sõitsid. Omma nabre kõrwas istudes panni Katrina nüüd alles tähhele, et Hindref üks kaunis ja kenna noormees olli. Edasi sõites pahwatas Katrina suu lahti. Ta ütles: „Kule Hindref, minna mõtlefin tänna sinna peale.“

So? kas minna se olin? Agga minna ei mõista Saksja keelt, egga olle mul linna kombeid, wastas Hindref, kes küll wäljaspidi rahhuline näitas ollewad, agga süddames olli temmal rõõm selle ülle, et Katrina temma peal mõttelnud.

„Sa näikse keit ollewad kuulnud, mis minna isse ennefega räkisin? Ma olin küll wägga kõrge ommas meeles, agga ma tahhan ennaft allandada ja sega rahhul olla, mis Summal mulle jäggab.“

Nii palju kestas neil jutto, sest wanfre mürrin kiowise tee peal lämmatas kõrwad sinni. Hindref ruttas turrule kauba aiaks. Turrul ei olnud weel paksu rahwast, siiski tungis üks hull kauplejaid nende wanfre ümber, ja Hindref panni immeks, kuidas Katrina linna rahwaga mõistis ümberkäia. Temmalt ei küsind legi kauba hinda, waid iggaüks hoidis noore maa neio pole, kes õige selgeste Saksja keelt räkis ja omma puhata kättega minne

ja wõid ja mis weel müia olli, kõrgema hinna eest ärra müts, kui Hindref olli peale pannud. Katrina kauples ka poodis, ja aitas Hindrefulle sisseostmisse jures; nenda et küll nähha olli, mis tullu se toob, kui innimenne laks keelt rägib. Hindref leidis kauba eest ni palju rahha sisse tulnud, et ta need munnad, mis ta ärratinkis, maffetud saanud. Nüüd ollid asjad linnas aetud, sest hommit peetud, põlnud muud teggemist, kui koiu taggasi sõita, et lõune warral küllasse saaks. Hindref mõtles nüüd sedda luggu järrele, kuidas temma tänna nenda aegfaste linnast wälja peasnud ja mis head hinda temma wõi ja teiste asjade eest sanud; ei temma iski ep olleks mitte julgend sedda hinda küsida, egga nii alwalt poest kaupa osta, kui temma armas Katrina, kellega ta wägga rahhul olli. Sedda tunnistas temma Katrinale ülles ja ei jät nud ka mitte ütlematta, et ta tedda jubba mõnda aega sallaja armastanud ja nüüd nõu wõtnud, tedda enneselle kossida. „Kui sinna minnoga ühes nõus olled, siis tullen ma teie perresse sind kossima.“ Nemmad andsid selle peale ühhe teisele kät, ja nende wahhel olli kaup walmis. Hindrefu isä pörnitfes esmalt küll wasto, agga kui poeg wannale ärrafelletas, mis wiisakas tüdruk Katrina olla, ja kuidas Katrina üksi kaupa müinud, ja suurt hinda sanud, siis läks isä süddamest endine wiha nabre tüdrukule wasto ärra, sedda ta suureliskes

ja ninnatargaks piddanud. Emmal agga olli suur rõõm, et poeg minniad maiase tahhab nõuda, ja liatagi nabre Katrinad, kelle õnnis emma temma tüdruk-põlline sõbber olnud. Kosja wiinad said pääw pärrast Saani pääwa jodud, pulmad wiinid ärra Mardi päini. Noorik olli wanna isä meele pärrast ja ta kiitis poega, et ta ennesselle hea abbigase wõtnud. Kewwade, pärrast Türril pääwa ostis isä Hindrekulle ühhe tullusa poole adra kohha, kuhhu nüüd noored rahwas ellama läksid. Nasta pärrast sedda nõudis noor perremees Rahha-laeno-kassa abbiga weel poole adra maad jure, nenda et temmal nüüd õige suur maiapiddaminne olli. Üks hõne sai pea teise järrele kohhendatud, uus ello maia teisi paika üles raiutud, põllu aiad ueste laodud, heinama krawid puhhas-tud, tannawad sillutud, nenda et ükski sedda kohta ennam ei tunnud. Liategi se uus ello maia, se olli küll õllest kattusega, agga faks korstnad firrutasid omma walged terred läbbi ölge taewa poole, kuhhu suitsu ahjust wälja juhhatasid. Suured akenad, kus noor perrenae walged kardinad linna modi pääwa warjaks ette poonud, läiksid eemalt wasto, otsego mõisa hoonest. Toad ja kambrid ollid ka puhtad ja igga assi ommas pärris paikas näitas wälja, mis mõnnus wallitus perres olli. Ei linna koddanikku toad wõinud wiisakamad olla, egga suurema hõlega korristatud, kui meie Katrina ello paik.

Maia ees olli weike roosi aed, kus keitsugau lilled ja roosid õitsesid; toa tagga olli kaunis rohho ja wiljapuu aed. Nüüd olleks küll karta, et tallorahwas, kes ni uhkeste ellawad ja ni suurt illu tagga alawad, põllo tööd alwaks peawad ja Issandad ja Enimandad tahtwad olla, kes näppu märjaks ei julge tehha, egga selga wiitsi summarada, et sirpi ehk wiitadid kätte wõttaks; agga mitte nenda Hindrek omma naesega. Nemmad ollid keige omma ollemisse sees täis tallopoiad, kes koidust ehha walgeni põllul ja heina maal, lapsa ja rohho aedas mürrasid tööd tehha ja orjadelle nähha anda, kuida innimenne omma palle iggi sees peab Summala tahtmisse järrele leiba sööma. Ohtu ja hommiku prutisid nemmad Summala sanna, ja õppetasid ka omma lapsi, kellega Summal neid õnnistand, lugema ja Summala tahtmist tundma. Sellepärrast olli ka neil teal üks lahke ja rõmus südda, sest nemmad teggid tööd ja pallusid Summalad, kes neile õune ja õnnistust jaggas, et nende töö hästi forda läks.

Lapsed wiidi, kui selle wannudajeks said, linna kooli, kus neid Saks ja Wenne keelt räkima ja kirjotama õppetati; ka rehendamist ja keit tarkust, mis linna koolis õppetakse, said nemmad tundma, nenda et õige lust olli neid nähha ja nendega kooli asja ülle räkida. Agga kui lapsed nenda ollid wälja õppetatud, et issi mõistsid Saks keele ra-

matud kirjotada, lastis isja neid maale taggasi tulla ja panni neid põllo tööle; sest wannemad ei sowinud mitte, et lastest suuremad saaks, kui tallo=poiad, nenda kui nemmad isje ka olliwad. — Ühhe pühapääwa õhtul istus Hindrel naesega laste seltsis rohho aedas ja Katrina rätis lastele endiseft aiast, ja kuida temma noorel põlwel kõrge meelelinne ja uhkust täis olnud, ja mis mõtted temma süddames liikunud. Olleks mitte sel ajal teie armas isja minno liggidal olnud ja mind ni suure armoga eksitusse tee pealt taggasi meelitand, ei tea mis siis minnuft olleks sanud. Küüd agga tänagem minnoga Summala heldust ja suurt armo, kes mind omma tiwadega kaitfis, et ma mitte sedda teed põlle käinud, mis ma isji raiada püüdsin. Õnnisteggia on mulle teif, mis ma omma rummala ja kõrge süddames sowisin, armolikkust annud, agga nenda et ma sedda teif Temma käest, ja mitte ommaft wäest põlle sanud. Innimenne küll mõtleb ja nõuab tagga, et õnne ja õnnistust kätte saaks, agga Summal juhatab ja lasseb korda minna, kui meie Temma pühha tahtmist möda Temma käest uskus pallume, mis meil iggawesseks elluks tarwis on; siis annab Temma ka aialikkus õnne ja õnnistust.

Kes teisele auko kaewab, se langeb isji sisse.

Terre õhtust, armas Maria! ütles üks priste lahke noor mees tüdrukule, kes ühhes haedas lahsaid istutas.

Maria ei olnud sedda noort meest mitte enne tähhele pannud, et seal olli; ja kui ta püsti tõusis, terretamist wastowõtma, wõis temma silmist näha, et ta rõmus olli noort meest ennefe ees nähhes. Agga kartlikult watas ta ennefe ümber, et legi mu temma lahket wastoterretamist ei tuleks. Agga kui ta keddagit innimeft omma liggidal ei näinud, ütles ta: sa olled mind ehmatand, Siirri, ma mõtlesin parrajast sinno peale, ja kuulsin korraga sinno häält, mis mind mo mõttetest lahjudas. Wata, Siirri, kui ma selle peale mõtlen, et mo onno omma tahtmist aiab ja mind wäggise kurja Hansule tahhab naiseks anda, siis ma jään aina kurwaks. Tulgo se kuida se tulleb: agga ilmas minna Hanso ommale mehheks ei wõtta.

Se on õige, armas Maria. Sind ei wõi legi innimenne sundida, Hansule mehhele minna. Hans on minno melest niisuggune innimenne, kes agga omma kasso püiab. Temma agga kossib sind sellepärast, et sa omma onno Martini aimus ärwia olled ja üks rikkas tüdruk. Sinno onno tahhab

sind selle pärrast Hansule anda, et temma ka üks riffas mees on ja ka weel peab teadma, kuddas sinno onno riffust sanud. Minno õnnis emma — Zummal andko temma hingele rahhulist hingamist, — se rätis mulle, et agga piskut sest warrast, mis praego sinno onno lääes, temma omma on, waid et se ennamist kõil peab sinno jäggo ollema. Minno emma rätis: sinno isal, kellel se õnnetus olli, wihha sees omma nabre, kes tedda ärritanud, surnuks lüüa ja selle pärrast Sibberisse widud sada, on enne sedda õn olnud, ennesele paljo rahha teenida. — Mõnne aasta eest, kui sinno armas emma surri, ja sulle middagi järrel jättis, teggi sinno onno weel seddagi piskut rahhaks ja wöttis sind omma maiasse, sepärrast et temmal ennesel lapsi ei olnud. Peale sedda olli ta kül järrel arwanud, et sa temma maia toimetamisses sureks abbiks pidid ollema. Nenda se ongi sest sadik, kui so onno hea naene, sinno isä ödde, surnud on, toimetad sinna jo üksi temma maia.

Jah, ütles Maria, kui wigust rätida, siis on minno hea täddi onnust otse surnuks wihhastud, ja mul ep olle ka mitte hea põlli temma jures olla, nenda et ma wägga soowin temma maiast lahuda.

Sedda ma ussun, armas Maria, wastas Jürri. Rule nüüd weel, mis minno emma mulle rätis. Ühhel päwal olli Hans liinas olnud, kus ta kirja

sanud sinno onnole ning sulle. Minno emma olnud jures, kui Hans se kirri tõi ja so onnole ette lugges, et se isse luggeda ei oskand; agga sinna olled kolis olnud. Kirja sees seisis, et sinno isä olla raskest haige maas, ja et ta wõiks ehk pea surra, sepärrast tahhaks ta enne weel sinno, omma ainä lapse eest, murretseda. Temma satis onnule sinno kätte andmisses 3000 rubla, mis ta olli forjanud; ja onno pidid sedda rahha intressi peale pannema, ja kui sa mehhele lähheks, sulle kasa andma. Kui Hans kirja olli otsani luggenud, ütles ta lohhe: Mis tarwis peab se rahha intressi peal ollema? Nabri heit, teile anname sedda nõu, kui teil omma ello armas on, siis ärge rätige kellegile selle ramatust. Sellega ähwartasid nemmad minno emma, ja ta pidid neile sedda lubbama, mitte kellegi innimessele sest kirjast rätida. Kui mo emma surri, rätis ta mulle sedda salla asja, ja minna rägini sedda üüüd jälle sulle, sepärrast et ma sind armastan ja mitte ei tahha, et Hans so mehheks saab. — Sinno onno ostis siis 2500 rubla eest sedda tallokohta, mis jenna sadik temma lääes rendi peal olli ja waigistas minno emma süddame se läbbi, et ta temmale ütles, et sinna üksford ommeti kõil temma warra saatsid pärrima. Hanso ja sinno onno wahhel olla jo siis se asgi selletud, et sa wiist Hansule naesels saaks. Sellepärrast on Hans sedda asja warjul oidnud. — Noh, nüüd

ja tead, armas Maria, kuddas selle asja polest on. Agga siiski tahhan minna homme jubba sinno onnule üttelda, et meie teine teist armastame. Ma tahhan temma käest sind ommale palluda; olgo küll, et ma ollen teomees temma palga ja leiwa eest, siiski tunneb ta mind, et ma wiſatas ning nugris innimenne ollen; ja ma ussun, et temma ommeti omma kallimehhe tüttre õnnest ja rahhust ennem luggu peab, kui kurja Hanso sõbrusſest.

Kui agga ſedda tähhele pannen, mis ſandist ta omma orjast peab, jubba ſellepärastgi ei wõi ma tedda mitte armastada, kostis Maria.

Ma pannen ſedda immeks, ütles Siirri, et ſe wanna teomees, ſe wenne Iwan, ni kaua Hanso jures wälja peab; ta on jubba ülle aasta temma tenistusſes. Sinnust, Maria, wõib ſe wanna Iwan wiſſiſt paljo luggu piddada. Egga hommiko, kui meie tõle läheme, pärrib ta ifka minno käest järrel, kuddas ſo käſſi käib. Minna oſtan parrago ni wähe wennekeelt, muido ma olleſſin temmaga aminogi sõbrust teinud.

Se on wägga immelik, ütles Maria, ka minna armastan ſedda wanna Iwani ja rõmuſtan ennaſt ifka, kui ma tedda nään. Ta polle mitte nenda kui need teiſed wenneſaſed, kes ſiin küllas teniwad. Mo onno, ſelle käest ma küſſiſin, kuſt Iwan pärritud, ütles mulle, et temma kaugeſt wenneſaſt Urali-mäggedelt ühhe rikka herraga Tallinna tulnud. Se herra olla laewaga ſaſſamale läinud,

agga wanna Iwan, kes herrast mahha jäi, on ennaſt kurja Hansu jure tenistusſeſse palkanud; ennam ei tea ta onno teinnaſt ühtegi.

Minna pean niilid hoosteſe ſiia andma. Jummal olgo ſinnoga, armas Maria; nenda ſe jääb: homme ma rägini ſinno pärraſt ſo õnnoga.

Peaks onno ſulle ommeti ühhe hea waſtuſſe andma, kostis Maria.

Sel filmapiſgul läks Iwan möda ja andis märki, et üks nende liggidal poeſe tagga on. Ripea kui nemmad omma ſilini ſiina pöörſid, tulli jo ka onno wiſſaſe näoga poeſa takka wälja ja ütles: Se räkiminne, Siirri, wõib ſa homme enneſeſe hoida; minna tahhan ſulle agga tänna weel ſe waſtuſſe anda. Homſeſt päwaſt olled ſa minno tenistusſeſt lahtilaſtud. Ja ſulle, Maria, annan nõu, ſelle mehhikeſſega mitte üht ſõuna ennem räkida. Mis temma ſulle enuiſt räkis ſinno riſſuſeſt, on temma ommast peaſt wäljamoeltud ehk — wõib ta olla — et temma emma ſedda jamſi peaga kõnneſ, kui ta ſedda temmale on räkinnud.

Marial tullid piſſarad ſilmi; agga kui Siirri ſedda näggi, wõttis ta ſüddant ja waſtas: Teie ei wõi mind mitte ſel kombel tenistusſeſt ajada, ma ollen ka teid truiste teninud ja ifka omma tööd öiete ja teie mele järrel teinud. Agga Maria pärrandusſe ülle wõin ma jo koghut nouda, ja ſeaſt ſulata, mis ſeſt aſjaſt arwataſſe.

Se jääb ſeks, mis ma ollen ütelnud. Raſſige

mõllemad omma tõle, ütles perremees Martin wiha-
haga. Ja kui ta näggi, et Maria tuppä ja Jürri
talli said läinud, läis ta kohhe Hanso jure. Ja
sinna tulles ütles ta: sul olli õigus, Hans, kui sa
mulle rälisid, et minno Maria ja Jürri tahhesti
sallaja asja ajawad. Mul olleks küll sinnoga rä-
kimist, agga se olleks parram, kui meie sedda sealt
enne wälja sadaksime — ja näitis Iwani peale, kes
toa murtas istus ja puulusfikaid leikas.

Se ei osta jo mitte sõnnagi Ma keelt, ütles
Hans, weel wähhem võib ta middagi wäljasõssis-
tada. Hans läis kappi jure, wöttis wina ja leiba
wälja; mõllemad istusid lauda, söiwad, jõiwad ja
aiasid hiljufest jutto, agga ommeti nenda, et Iwan
kõik wõis kuulda.

Kule Hans, kurrat on lahti. Jürri emma on
omma surmawodi peal Jürriale illestunnistanud,
et minna Maria isä ramato ja need 3000 rubla
wasto wõtnud, ja ma ollen praego omma kõrwa-
dega kuulnud, kui Jürri sedda luggu karwapealt
Mariale kõik ärraselletas. Selle jures piddasid ka
lihheskoos nou, et Jürri homme piddi tullesma tüd-
rutud minno käest ennesele naeseks palluma.

Noh, mis teie arwate tehha? küsis Hans.

Jubba ma ollen Jürriale kuulutanud, et ta ennast
jo homme minno maiast peab wälja kassima, ja et
Maria selle narriga üht sõnna ennam ei pea räti-
ma. Agga selle peale ähwardas teomees kohtuga.
Mis sa arwad, Hans, mis tulles tehha?

Sm! minno nõu on, et peab Jürri kõrmale
murretsema.

Kuddas sa sedda arwad? küsis Martin.

Se aasi on terge, wastas öel Hans. Teie wanna
maia tahtsite teie jo ammu mahhaliskuda ja uut
maia ehhitada, Pistite maia põllema ja siis se on
terge Jürri ülle maia põllemise parrast kohtus lae-
bada. Need wannad mädand palgid ei olle ühtegi
wäärt; mis liwwist on, egga se ei põlle, waid jääb
terweks, ja teil tulles pealegi kassuts, et ei prugi
maia mahhaliskuda. Ni paljo aega annab tullose
wist, et maia-asjo jõuab wäljakanda. Sedda wahte
saab tulles küll.

Ei, Hans, ei ma selle nouga woi leppida.

Tehke, kuddas tahhate, naber Martin, agga ilma
sellela wõite eht jo tunnahomme omma maiast ja
made pealt ärraetud sada, kus teie omma endine
teomees teile perremehhels võib sada. Kui ma kohto
ees wanduma pean, siis jäte teie üks waene mees.

Kas sa ei tea üht teist nõu? küsis Martin.
Minna pe n maiapõlletajats jäma ia sedda teise
süüts ajama? ei, — se ei lähhe mitte forda.

Noh, ütles Hans, siis minna tahhan teile sedda
head tehha, ja teie maia põllema panna. Öggailks
küllas teab, et Maria mulle on lubbatud. Regi
ei tulles selle mõtte peale et minna teie maia ollen
põllema süntand. Teie wõite homme õhto ärrasõita.
Et Maria Jürriaga mitte kofko ei saaks, pange tedda
omma tuppä luffo tahha ja andte wötti minno

tätte. Südda ösel, kui kõik maggawad, pannen minna teie maija põllema ja toon põllewast maiast teie asjad ning teie Maria wälja. Ta on mulle siis weel pealegi tännolik, et ollen tedda aitud. Agga Martin, teie peate wäiwle sisse kastetud nidi did pitki ölle kattust tõmbama ja seal pool, kus Maria tubba on, laske üks nidi ots mahharipputada. Kõik muud toimetamist jätke minno hõõts.

Kule Hans, sinna olled üks kawwal innimenne. Minna tahhan sinno nõu järrel tehha. Peaks agga kõik sowimist mõda minnema. Agga minna kardan ommeti selle asja jures.

Olge agga julge. Tehke, kuddas minna teile ollen nõu annud, ja waatke siis: kui teie 8 päwa pärrast mitte Jürri ommast tüllist polle ärra sanud, siis minna ei tahha mitte enam teie wäimehheks sada.

Teisel hommikul warra sai Jürri jubba kohhast lahti lastud, ja Maria ei tohtind ilma onno loata mittegi toast, weel wähhem maiast enmast ligutada. Onnul olli liig paljo toa peal teggemist. Öhto kello 8 ütles temma, et tal weel olla teise tüllasse sõita, et ommale ue teomehhe saaks palkata. Ta panni Maria omma tuppä luffo tahha ja wiis wõtme Hanso kätte. Kui Iwan, Hanso fullane, sedda näinud, läks ta maiast wälja ja näggi nabre kattusel üht kollast penifest niti rippowad. Maria toa halkan olli agga nenda kõrge, et wäljapoolt fegi ilma reddelita ei wõinud sissetulla. Sedda näggi kõik wanna Iwan bieti omma filmega. Pär-

rast sedda läks Iwan omma perremehhe õue, ja panni ühhe reddeli nenda walmis, et ta sedda isse wõis fergeste wõtta, agga ükski teine sedda mitte tähhele wõind panna. Siis leikas ta tüffi puud, ummest ni jämme, kui se wõtti wõis olla, mis Martin Hansule olli annud. Kui temma sedda olli teinud, läks ta Jürri jure, kes omma suggulasse jure esji otša hädda pärrast olli asjet leidnud. Iwan läks Jürriga õue peale ja ütles temmale jure ehmatusse ja kohkumissuga agga selgest Ma teie peal: Minno nimmi ei olle mitte Iwan waid Pridif, ja ma ei olle ka mitte üks wennelane, minna ollen selle Maria isä, sedda sa armastad. Se ihhaldus minno armsa Gestima ja mo naese ja lapse järrel teggi minno filma näggo tundmataks. Ma lasjin omma abbeme kaswada ja leikasin mo juuksed lühhikefeks. Wennekeelt piddin ma õppima, et se keel Sibberis feigeennam kuulda olli. Ühhe sure kohto herra jure pandi mind te-nima. Se herra armastas mind wägga. Pärrast sedda, kui ma tedda sain mitto aastad truiste te-ninud, surri temma ärra, ja jättis mulle 3000 rubla ärwi järrele. Et ma mitto näddalat wõd läbbi omma herra haigusse wodi jures piddin wal-wama, jäin ma wimaks ka isä haigeks. Sel aial sain ma ramato ommalt maalt, ja kirjotasin omma õemehhele, kes minno lapse olli ennese jure wõtnud. Agga ei ma saand kaua aego wastust. Üksford pitka aia pärrast kirjotas ta mulle ommeti ni paljo,

et temma minno tütrele ühhe tallokohha olnud, ja et tüttar Hanso pruut olla. Minno tütre ennese käest ei sanud ma mingisuggust wastust, ehk ma fedda küll palwega nõudsin. Wimaks heitis mo uus herra, fedda ma jälle mitto aastad ollin truiste teninud, armo minno peale, ja pallus meie armoliko Suurt Reisri Herrat minno pärrast. Minna tullin seia, ja et hea melega tahtsin teada, mis sugguse wäimehhe ma pddin sama, palkasin ma ennast Hanso jure teomehheks. Nüüd tunnen minna Hanso wägga hästi, ja ehk jo tänna lööb temma welusse tasumisse tund. Sulle, armas Zürr, tahtis ta furja tehha, et ja minno tüttart armastad ja tüttar ka sind armastab.

Nüüd räkis ta temmale kõik, mis Hans tahtab tehha, ja käskis Zürrit, et ta ennast walmis hoiaks, kui abbi tarwis olleks.

Südda ö aeges läks Hans hiljulest tasja Martini maia jure ja pistis se kattutsest rippuwa wäwle nidi põllema. Ühhihese aia pärrast seisis kõik katust tulle sees. Hans olli isse üks esimestest, kes appi tulnud. Maria toa ust tahtis ta wast siis lahti tehha, kui jo hädda keigesuremaks lähmaks, et se nenda wälja näaks, otsego olleks temma Mariat tulle surmast peastnud,

Selle aia sees, mil Hans maiast asjo wäljaframis, ollid Maria issa ja Zürr jubba reddeli hafna kofta wasto seina pannud ja Mariat wäljatonud. Swan ehk Bridit, kuddas öige ta nimmi

olli, läks Maria toa uffe jure ja löi seestpoolt fedda enne walmistud putiikki wõtme augo sisse, nenda et mitte ükski wötti sisse läinud. Kui nüüd kõik fraam maiast olli Hanso maiasse widud ja Martini põllewa maia kattus praego olli mahhalangemas, hüppas Hans põllewa maiasse Maria toa uffe jure, Mariat wäljatoma. Ta pöris wöttit näppo wahhel mitmed ringi, agga se ei läinud wõtme auto. Äkitselt raggises ülle temma pea. Üks jäggo laest langes sisse, se ölle kattus olli mitmest kohhast ümber maia mahha libbisenud ja põlles otsego tulle mäggi. Hans tahtis wälja, agga parrago, ei teed kuskilt leida. Range pallawus, suits ja aur läksid suremaks ja ta jäi oimaseks, langes mahha, minnestas ärra ja jäi tullesse, Teisel hommikul, kui Martin küllast taggasi tulli, leidis ta omma maia assemel tuhha hunniko. Ta warra ja ta suggulane ollid küll wäljatodud, agga Hanso polnud kuskilt leida. Nad kaewasid ja ot sid maia warre läbbi ja leidsid wimaks sealt Hanso kehha üsna sööks põllenud. Kui nüüd Hanso põlend kehha ta maiasse sai widud, kus Martin ja Maria ka ollid, tulli Maria issa ilma habbemeta tuppä. Martin, temma peale wadates, tunnistas tedda omma Sibberisse sadetud suggulasse näoliseks. Ja ta sai ka kohhe selget otsust sest kätte, et Bridit Ma kele neid sanno hakkas räkima: Ma pannen wägga immeks, Martin, et ja mind jo mitte enne ei olle tunnud. Summal ei tahtnud

sedda mitte, waid et minna enne piddin sind tund-
ma öppima, et ni wägga sant olled. Se Hans
jiin on omma palga kätte sanud. Agga sinna sant
innimenne, moista isse, mis pean ma sinnoga teg-
gema? Et ma ollen teadja sest maiapölletamisest
ja ka wöera warra ärrasalgamisest, siis peaksin
ma sind kohto ette saatma. Agga ma ei tahha
sinna hukkatus. Agga sa pead ommeti kohhe kohto
läbbi mo tütrele se tallokohha, ni tuddas ta seisab,
ja 500 rubla selget rahha andma ja wanna maia
asfemele, mis sa Hansoga ärrapölletasid, ne ehhi-
tama. Tahhad sa sedda? kui mitte, siis tulleb
teist nõu piddada.

Martin olli sellega rahhul. Se asfi sai teisel
päwal kohtus selletud ja Pridit ja Martin läksid
Zürri ja Mariaga õppetaja jure, neid lastma kih-
lata. Lühhikest aega pärast sedda ollid pulmad
udes maias. Hansul ei olnud ärwijaid, ta tallo-
koht sai mõedetud ja Britit olli ostja. Pridit ja
Zürri toimetasid keik põllo ja muud maia tööd
omma tallokohtade peal kui ausad maiapiddajad.
Martin läks ühhe liggi küllasse, kus temma pis-
sut aega selle järrel ärra surri. Zürri järgmisse
on nüüd keik rikkad tallorahwas ja kui temma
wanna päwade sees omma lastele sedda luggu
räkis, ütles ta ifka: ilmas ei pea kegi püüdma
teisele kahjo teha; sest se „kes teisele auko
kaewab, langeb isfi sisse!“